

Om pressetisk praxis när det gäller publicering av bilder på barn

Alexandra Lundvik, jurist på Tidningsutgivarna, berättar

Det finns inga särskilda pressetiska regler som gäller barn utan det är samma regler som gäller för alla. Men det finns en utarbetad praxis (vana eller sedvänja) där man tar särskild hänsyn till barn.

Offer för olyckor och brott och deras anhöriga ska visas särskild hänsyn. Det betyder att man inte ska ta för närgångna fotografier av personer som råkat illa ut på ett eller annat sätt, både för offrets skull men även för de anhöriga. Det innebär också att pressen bör vänta med den mer detaljerade beskrivningen av en olycka tills att man kan anta att närstående har fått information om det inträffade. När det gäller barn ska man vara extra försiktig och extra noga eftersom det är så känsligt.

Min uppfattning är att tidningen inte bör publicera bilder på barn som är döda om inte föräldrarna uttryckligen har bitt om det. Det gäller såväl leende bilder från skolkataloger som mer obehagliga bilder. Den ansvariga utgivaren måste i ett sådant fall, alltså då föräldrarna sagt ja till en publicering, ändå göra en pressetisk bedömning om det är av allmänintresse att visa bilden på barnet. Det kan hända att så inte är fallet och då bör han eller hon avstå att publicera bilderna.

Allmänt gällande bildpublicering av barn så tänker man i förhållande till pressetiken att vuxna kan ta beslut gällande sitt eget handlande. För barn gäller inte detta. Det är vårdnadshavaren som har rätt att bestämma. Om föräldrar säger nej till en publicering av en bild på deras barn så bör tidningen respektera detta. Samtidigt är det viktigt att barn får en röst i medierna. Barn har också rätt att synas.

Tidningar vill ofta kunna publicera bilder och nyhetsartiklar på positiva saker barn gör. Ett exempel kan vara vid en utställning av barns värteckningar. Det som gör det svårt är att föräldrar sätter stopp och inte vill att deras barn ska vara med i olika sammanhang. Dessutom kan de som publicerar tidningarna ibland vara rädda för att göra fel i publiceringen av bilder på barn. Det kan göra att de hellre avstår.

Det pressetiska skyddet för barn är alltså starkt. Barn har lång tid kvar av sitt liv och kan inte försvara sig. När de pekats ut i medier kan det därför få allvarigare personliga konsekvenser än vad det kan få för en vuxen. Det ska tidningen ta hänsyn till.

I de fall där man av en bild eller artikeltext kan identifiera vilket barn nyheten handlar om så ska tidningen vara mycket försiktig. Detta gäller särskilt när ett barn har varit med om ett brott, antingen som offer eller förövare.

Ett exempel är sexualbrott som har ett mycket stort allmänintresse. Pressetiskt är det viktigt att tidningen skiljer på sak och person när de skriver om den typen av brott. Utmaningen för tidningen är att få människor intresserade av en artikel utan att för den skull lyfta fram personliga detaljer. Hur skriver man om att en flicka utsatts för ett sexualbrott på ett sätt där hon inte pekats ut och blir märkt för all framtid men samtidigt får till en fängslande text som inte är helt platt och för generell. Det är ett journalistiskt hantverk där det gäller att trampa rätt.